

แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาที่ยั่งยืนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาหนองคาย
GUIDELINES FOR SUSTAINABLE SCHOOLS DEVELOPMENT UNDER
SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE NONG KHAI

¹ชลธิชา กลมเกลียว และ ²ประมุข ชูสอน

¹Chonthicha Klomkliaw and ²Pramook Chusorn

¹มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ประเทศไทย

¹Khon Kaen University, Thailand

¹chonthicha.kl@kkumail.com

Received: July 24, 2024; **Revised :**November 18, 2024; **Accepted :**December 28, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาสถานศึกษาที่ยั่งยืนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาที่ยั่งยืนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาที่ยั่งยืน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย และสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าระดับสภาพที่เป็นจริงมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับสภาพที่พึงประสงค์เป็นรายด้านทุกด้าน โดยความต้องการจำเป็นในแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาที่ยั่งยืน องค์ประกอบที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ลำดับที่ 1 ได้แก่ ด้านวางแผนการพัฒนาที่ยั่งยืน (PNIModified= 1.00) ลำดับที่ 2 ได้แก่ ด้านกำกับและติดตามอย่างเป็นระบบ (PNIModified =0.92) และลำดับที่ 3 ได้แก่ ด้านจัดการเรียนการสอนเชิงรุก (PNIModified = 0.91) ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาที่ยั่งยืน พบว่า 1) การ

¹นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาคุณภาพการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

²อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาคุณภาพการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วางแผนการพัฒนาที่ยั่งยืน ผู้บริหารควรกำหนดทิศทางขององค์กรที่มีความชัดเจน มีการวางแผนเชิงกลยุทธ์ โดยมีผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมวางแผนและกำหนดทิศทางขององค์กรร่วมกัน เพื่อความเข้าใจร่วมกันถึงแผนการพัฒนาสถานศึกษาและบรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้ 2) จัดการเรียนการสอนเชิงรุก ผู้บริหารควรส่งเสริมการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ให้ครูได้หาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาการสอน ไม่ว่าจะทางออนไลน์หรือออนไลน์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้งในชั้นเรียนและออนไลน์ สนับสนุนให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของตัวผู้เรียน 3) ส่งเสริมบุคลากรอย่างสร้างสรรค์ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูมีแรงกำลังใจในการทำงาน ส่งเสริมการเรียนรู้การพัฒนาตัวเองทั้งด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี ด้านการใช้ภาษาที่สอง และด้านการสร้างนวัตกรรม 4) พัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และก้าวทันโลกปัจจุบัน ปรับปรุงสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ควรพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม 5) กำกับและติดตามอย่างเป็นระบบ การวัดและประเมินผลต้องชัดเจน และสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลที่เหมาะสม ประเมินผลตามสภาพจริง และนำผลการประเมินไปสู่การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนาตัวผู้สอน ผู้เรียน และสถานศึกษาต่อไป 6) รับผิดชอบต่อสังคม ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนในการอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ของผู้เรียนตามบริบทของชุมชน เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนได้แสดงความคิดเห็นกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมให้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของตัวผู้เรียน

คำสำคัญ : การพัฒนาที่ยั่งยืน, การพัฒนาสถานศึกษา

Abstract

This research aims to 1) study the current and desired states of sustainable school development under the Nong Khai Secondary Educational Service Area Office, and 2) explore guidelines for developing sustainable schools in this area using a descriptive research method. Research results: The findings showed that the current state of sustainable school development is generally low, while the desired state is very high. The most critical needs for sustainable school development were: 1) strategic planning ($PN_{Modified} = 1.00$) 2) systematic monitoring and evaluation ($PN_{Modified} = 0.92$) and 3) proactive teaching and learning management ($PN_{Modified} = 0.91$) The study proposes the

following guidelines for sustainable school development: 1) Strategic Planning: Administrators should set a clear direction for the organization with strategic planning involving administrators, teachers, educational staff, and stakeholders to ensure mutual understanding and achievement of school development goals. 2) Proactive Teaching and Learning: Administrators should promote the design of school curricula that align with current situations, encourage teachers to seek further knowledge for teaching improvement both online and onsite, and foster student engagement both in-class and online, supporting students' self-directed learning. 3) Creative Personnel Development: Administrators should motivate and inspire teachers, promoting self-development in technology use, second language proficiency, and innovation creation. 4) Continuous Student Quality Improvement: Administrators should encourage teachers to use digital technology as a tool to enhance learning, update the learning environment, develop learning resources, and promote moral and ethical values among students. 5) Systematic Monitoring and Evaluation: Clear and appropriate measurement and evaluation tools should be developed, with results used for continuous improvement of teachers, students, and schools. 6) Social Responsibility: Administrators should foster collaboration between schools, parents, and communities to facilitate student learning in context, allowing input from parents and communities in educational development, and leveraging the community as an out-of-classroom learning resource to support student learning.

Keywords: Sustainable development, schools development

บทนำ

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืนเพื่อคนทุกคนมาโดยตลอด ไม่ว่าเขาเหล่านั้น จะเป็นคนไทย กลุ่มชาติพันธุ์ใดๆก็ตามโดยเฉพาะเมื่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติจุดมุ่งหมายของการศึกษาไทยไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” (สุรพี เทศสมบูรณ์, 2561) และจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงจากการพัฒนาอยู่ตลอดเวลาตามสภาวะต่างๆไม่ว่าจะเป็นด้านเทคโนโลยี ด้านการ

สื่อสาร การคมนาคมและในอีกหลายๆด้านรวมถึงด้านการศึกษาที่ต้องคอยรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้สถานศึกษาได้มีการรับมือการเปลี่ยนแปลงจากการพัฒนานั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงตัวผู้เรียนเองจะต้องมีการพัฒนาและปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น จากการพัฒนาที่ไม่มีที่สิ้นสุดนี้ องค์การสหประชาชาติ จึงมีความเห็นว่าทุกประเทศต้องเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่ในการพัฒนาเป็น “การพัฒนาที่ยั่งยืน” การศึกษากับการพัฒนาที่ยั่งยืนจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เพราะการศึกษาคือ กระบวนการที่ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองอันส่งผลต่อชุมชนสังคมและประเทศชาติ รูปแบบ ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับการพัฒนาที่ยั่งยืนกล่าวได้ว่าเป็นความสัมพันธ์แบบสองทาง คือ การศึกษาเป็นเครื่องมือนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะคงปฏิเสธไม่ได้ว่ามนุษย์มีส่วนสำคัญทั้งต่อ การพัฒนาและทำลายล้าง มนุษย์คือองค์ประกอบที่สำคัญของสังคม มนุษย์คือผู้ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ และ มนุษย์ คือ ผู้ใช้ทรัพยากร ดังนั้น การพัฒนาที่นำไปสู่ความยั่งยืนต้อง เริ่มต้นที่การพัฒนาคนผ่านการให้การศึกษา อบรม การศึกษาจึงถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญ ในการนำสังคมไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (พร้อมพิไล บัวสุวรรณ, 2560)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา ภายใต้วิสัยทัศน์บริหารจัดการด้วยวิถีใหม่วิถีคุณภาพ ใช้พื้นที่เป็นฐานมุ่งมาตรฐานสากล สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ บูรณาการด้วยศาสตร์พระราชา พัฒนาสู่ความเป็นเลิศอย่างยั่งยืน โดยมีสถานศึกษาในสังกัดทั้งสิ้นจำนวน 30 โรงเรียน ซึ่งในปีการศึกษา 2565 มีผลการทดสอบระดับชาติ (O - NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาศึกษาปีที่ 3วิชา ภาษาไทย วิชาคณิตศาสตร์ และค่าเฉลี่ยรวมทุกวิชา คะแนนเฉลี่ยมีแนวโน้มลดต่ำลง ส่วนวิชาวิทยาศาสตร์ และวิชาภาษาอังกฤษ คะแนนเฉลี่ยเพิ่ม ลดเล็กน้อยในลักษณะฟันปลา เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยในปีการศึกษา 2564 กับ 2563 พบว่า วิชาวิทยาศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น (ร้อยละ 3.63) ส่วนวิชาอื่น ๆ คะแนนเฉลี่ยลดลงและชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า วิชาภาษาไทยและวิชาสังคมศึกษาคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น ส่วนวิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์และวิชาภาษาอังกฤษ คะแนนเฉลี่ยลดลง เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยระหว่างปีการศึกษา 2560-2564 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของทุกวิชาไม่ถึงร้อยละ 50 และมีแนวโน้มลดต่ำลง เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ที่ทำให้ครูและบุคลากรทางการศึกษารวมถึงตัวผู้เรียน ต้องมีการจัดระเบียบและกระบวนการในการจัดการเรียนการสอนใหม่ โดยวิธีการสอนที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าถึงการเรียนการสอนได้แบบปกติไม่ว่าจะพบเจอกับสถานการณ์แบบใดก็ตาม ดังนั้นสถานศึกษาจึงเป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความยั่งยืน การจัดการศึกษาดำเนินไปอย่างราบรื่นและต่อเนื่อง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย,2565) ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคายจึงต้องมีแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาที่ยั่งยืน เพื่อตอบสนองนโยบายดังกล่าว เพื่อให้สถานศึกษาเกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายการจัดการศึกษาและวิสัยทัศน์ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาที่ยั่งยืนของสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ว่าอยู่ในระดับใด เพื่อมาวิเคราะห์หา แนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย เพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้บริหารในการพัฒนาสถานศึกษาที่นำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาที่ยั่งยืนเพื่อสร้างความเข้มแข็งในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างยั่งยืนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาสถานศึกษาที่ยั่งยืนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาที่ยั่งยืนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ใช้โรงเรียนเป็นหน่วยวิเคราะห์ จำนวน 30 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ปีการศึกษา 2566 ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 72 คน และครูจำนวน 1,124 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 1,196 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย โดยมีขั้นตอนการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ใช้เกณฑ์สำหรับกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงใน ประสพชัย พสุนนท์, 2557) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 290 คน

กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 2 ท่าน ศึกษาานิเทศก์วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ จำนวน 1 ท่านและรองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 2 ท่าน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) มีข้อคำถาม จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ ตำแหน่ง เพศ อายุ ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งปัจจุบัน ระดับการศึกษา และขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามสภาพปัจจุบันและการดำเนินงานตามสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางพัฒนาสถานศึกษาที่ยั่งยืน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ทั้งหมด 6 ด้าน จำนวน 34 ข้อ

2.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยนำประเด็นที่ได้จากการจัดลำดับความต้องการจำเป็นที่ต้องการส่งเสริมมากที่สุด 3 ลำดับในแต่ละด้านมาใช้ในการสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติที่ใช้จัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น จากความต้องการ จำเป็นมากไปหาน้อย ใช้วิธี Priority Need Index (PNI Modified) การวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอ โดยการบรรยายความเรียง

ผลการวิจัย

สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาที่ยั่งยืน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ในภาพรวม พบว่าค่าเฉลี่ยของระดับสภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.43$) ส่วนค่าเฉลี่ยระดับสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าระดับสภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับสภาพที่พึงประสงค์เป็นรายด้านทุกด้าน

1. ผลการจัดลำดับความสำคัญของแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาที่ยั่งยืน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ภาพรวมพบว่า ค่า PNI Modified อยู่ระหว่าง 0.89 ถึง 1.00 ด้านความต้องการที่พบว่ามีค่า PNI Modified สูงสุดมีความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 คือ

ด้านการวางแผนการพัฒนาที่ยั่งยืน (PNIModified =1.00), ลำดับที่ 2 คือ ด้านการกำกับและติดตามอย่างเป็นระบบ (PNIModified = 0.92), ลำดับที่ 3 คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก (PNIModified =0.91), ลำดับที่ 4 คือ ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง (PNIModified =0.90), ลำดับที่ 5 คือ ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม (PNIModified =0.89), ลำดับที่ 6 คือ ด้านการส่งเสริมบุคลากรอย่างสร้างสรรค์ (PNIModified =0.88), ตามลำดับ

2. แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาที่ยั่งยืน ควรมีการดำเนินการดังต่อไปนี้

2.1 ด้านวางแผนการพัฒนาที่ยั่งยืน ควรดำเนินการดังนี้ 1) สถานศึกษามีการวางแผนกลยุทธ์ ประเมินองค์กรและกำหนดวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์แผนปฏิบัติการขององค์กร 2) สถานศึกษามีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เพื่อพัฒนาสถานศึกษาสู่ความยั่งยืน 3) สถานศึกษาพัฒนาระบบขององค์กรอย่างต่อเนื่องเพื่อนำองค์กรสู่การพัฒนาสถานศึกษาที่ยั่งยืน

2.2 จัดการเรียนการสอนเชิงรุก ควรดำเนินการดังนี้ 1) สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้งในชั้นเรียนและออนไลน์ 2) สถานศึกษาจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อออนไลน์และแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้บริบทพื้นที่และธรรมชาติของผู้เรียน 3) สถานศึกษามีการวางแผนออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.3 ส่งเสริมบุคลากรอย่างสร้างสรรค์ ควรดำเนินการดังนี้ 1) สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูพัฒนาทักษะในการใช้สื่อ เทคโนโลยี 2) สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูพัฒนาทักษะในการใช้ภาษาที่สอง 3) สถานศึกษามีการสร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากรในการทำงาน

2.4 พัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ควรดำเนินการดังนี้ 1) สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน 2) สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ 3) สถานศึกษามีการส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างสร้างสรรค์ของผู้เรียน

2.5 กำกับและติดตามอย่างเป็นระบบ ควรดำเนินการดังนี้ 1) สถานศึกษามีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง 2)สถานศึกษามีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการวัดและประเมินผล และสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลที่เหมาะสม 3) สถานศึกษามีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ

2.6 รับผิดชอบต่อสังคม ควรดำเนินการดังนี้ 1) สถานศึกษามีการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน จากการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ 2) สถานศึกษาและชุมชนใช้ภูมิปัญญาและแหล่งเรียนรู้ในการส่งเสริมผู้เรียนตามบริบทของท้องถิ่น

3) สถานศึกษามีการร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษาผู้ปกครองและชุมชนในการอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ของผู้เรียนตามบริบทของชุมชน

อภิปรายผล

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาที่ยั่งยืน ในภาพรวมพบว่าค่าเฉลี่ยของระดับสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านส่งเสริมบุคลากรอย่างสร้างสรรค์ อยู่ในระดับ น้อยรองลงมา คือ ด้านรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับ น้อย รองลงมา คือ ด้านพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับ น้อย รองลงมา คือ ด้านจัดการเรียนการสอนเชิงรุก อยู่ในระดับน้อย รองลงมา คือ ด้านกำกับและติดตามอย่างเป็นระบบ อยู่ในระดับ น้อย รองลงมา คือ ด้านวางแผนการพัฒนายั่งยืน อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านพบว่า ด้านส่งเสริมบุคลากรอย่างสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ที่เป็นเช่นนี้เพราะ อาจเป็นเพราะสถานศึกษาได้มีการเตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาคเรียน ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาครูให้มีทักษะในการจัดการเรียนรู้การพัฒนาสถานศึกษาที่ยั่งยืนต้องเน้นผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง แนวทางการส่งเสริมบุคลากรอย่างสร้างสรรค์ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูมีแรงกำลังใจในการทำงาน ส่งเสริมการเรียนรู้การพัฒนาตัวเองทั้งด้านการใช้สื่อนวัตกรรม ด้านการใช้ภาษาที่สอง และด้านการสร้างนวัตกรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุรพี เทศสมบุรณ์ (2561) ศึกษาแนวทางการพัฒนายั่งยืนในการบริหารสถานศึกษาเพื่อฟื้นฟูศีลธรรมตามวิถีพุทธกรณีศึกษาโรงเรียนตะวันชัยวิทยา ความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารโรงเรียนตะวันชัยวิทยาโดยรวมเห็นว่าควรปฏิบัติในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าควรปฏิบัติในระดับมากที่สุดทั้ง 7 ด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านทักษะ และด้านกลยุทธ์ ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนายั่งยืนโดยการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วยผู้แทนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 10 ท่าน เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาสรุปแนวทางได้ดังนี้ 1) ด้านบุคลากร ต้องให้ความสำคัญต่อการคัดกรองบุคลากร และการพัฒนามาตรฐานศีลธรรมและวิชาชีพ สร้างทัศนคติที่ดีในการพัฒนาผู้เรียนและบุคลิภาพที่เป็นต้นแบบ 2) ด้านทักษะ บุคลากรควรฝึกทักษะด้านจิตวิทยา เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนใฝ่ดีใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง 3) ด้านกลยุทธ์ควรสร้างสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการพัฒนา การเรียนรู้โดยความดีสากล การสอนศีลธรรมทั้งทางทฤษฎี และปฏิบัติต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตชาวพุทธ 4) ด้านระบบ ต้องสอดคล้องกับมาตรฐานความดีสากล และเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนเกิดการยอมรับด้วยความศรัทธา 5) ด้านรูปแบบ ต้องสร้างแบบแผนพฤติกรรมองค์กรที่เน้นความเอาใจใส่ในการปลูกฝังความดีสากลจนเป็นเอกลักษณ์ของโรงเรียน 6)

ด้านค่านิยมร่วม ควรกำหนดมาตรฐานความดีสากล สร้างแรงบันดาลใจและความร่วมมือในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 7) ด้านโครงสร้าง ควรเพิ่มหน่วยงานรองรับการพัฒนาผู้เรียนด้านทักษะชีวิต และมาตรฐานศีลธรรม และเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษา

ด้านที่มีค่า PNI Modified สูงสุด คือ วางแผนการพัฒนาที่ยั่งยืน เมื่อพิจารณาผลการวิจัยดังกล่าว ความต้องการจำเป็นในความต้องการจำเป็นของแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาที่ยั่งยืน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ด้านแนวทางการวางแผนการพัฒนาที่ยั่งยืน ผู้บริหารควรกำหนดทิศทางขององค์กรที่มีความชัดเจน มีการวางแผนเชิงกลยุทธ์ โดยมีผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมวางแผนและกำหนดทิศทางขององค์กรร่วมกัน เพื่อความเข้าใจร่วมกันถึงแผนการพัฒนาสถานศึกษาและบรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ ศุภกฤต ดิษฐสุวรรณ (2565) ศึกษาการพัฒนากลยุทธ์โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการสุวรรณภูมิให้เป็นสถานศึกษาชั้นนำสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน พบว่า 1) กลยุทธ์โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการสุวรรณภูมิให้เป็นสถานศึกษาชั้นนำสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 1 กระตุ้นคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐานสากล กลยุทธ์ที่ 2 ขับเคลื่อนนโยบายการศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในโลกแห่งอนาคต กลยุทธ์ที่ 3 เร่งรัด พัฒนา อาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม ให้มีความสะอาด ร่มรื่น สวยงาม น่าอยู่ปลอดภัย เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ดี เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่เมือง กลยุทธ์ที่ 4 เตรียมการรองรับการเป็นสถานศึกษานิติบุคคล กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย พร้อมร่วมสืบสาน อนุรักษ์วัฒนธรรมไทย กลยุทธ์ที่ 6 นำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาผสมผสานรูปแบบในการพัฒนา 2) ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยว่ากลยุทธ์โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการสุวรรณภูมิให้เป็นสถานศึกษาชั้นนำสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน มีมาตรฐานโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$) รองลงมา ด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) และด้านความถูกต้อง ($\bar{X} = 4.45$)

ด้านที่มีค่า PNI Modified ต่ำสุด คือ ส่งเสริมบุคลากรอย่างสร้างสรรค์ เมื่อพิจารณาผลการวิจัยดังกล่าว ความต้องการจำเป็นในความต้องการจำเป็นของแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาที่ยั่งยืน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ในด้านส่งเสริมบุคลากรอย่างสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูพัฒนาทักษะในด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี ส่งเสริมให้ครูพัฒนาทักษะในด้านการใช้ภาษาที่สอง การส่งเสริมครูเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยครูและวิทยากรมืออาชีพ เพื่อนำความรู้ เทคนิคการสอนต่างๆไปใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาตัวผู้เรียน และเพื่อกระตุ้นให้ครูมีแรงใจ

ในการทำงาน ผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากรในการทำงาน สอดคล้องกับ สุรพี เทศมบุญ (2561) ศึกษาแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนในการบริหารสถานศึกษาเพื่อฟื้นฟูศีลธรรมตามวิถีพุทธกรณีศึกษาโรงเรียนตะวันชัยวิทยา ความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารโรงเรียนตะวันชัยวิทยาโดยรวมเห็นว่าควรปฏิบัติในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าควรปฏิบัติในระดับมากที่สุดทั้ง 7 ด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านทักษะ และด้านกลยุทธ์ ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วยผู้แทนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 10 ท่าน เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาสรุปแนวทางได้ดังนี้ 1) ด้านบุคลากร ต้องให้ความสำคัญต่อการคัดกรองบุคลากร และการพัฒนามาตรฐานศีลธรรมและวิชาชีพ สร้างทัศนคติที่ดีในการพัฒนาผู้เรียนและบุคลิกภาพที่เป็นต้นแบบ 2) ด้านทักษะ บุคลากรควรฝึกทักษะด้านจิตวิทยา เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนใฝ่ดีใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง 3) ด้านกลยุทธ์ควรสร้างสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการพัฒนาการ การเรียนรู้โดยความดีสากล การสอนศีลธรรมทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตชาวพุทธ 4) ด้านระบบ ต้องสอดคล้องกับมาตรฐานความดีสากล และเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนเกิดการยอมรับด้วยความศรัทธา 5) ด้านรูปแบบ ต้องสร้างแบบแผนพฤติกรรมองค์ที่เน้นความเอาใจใส่ในการปลูกฝังความดีสากลจนเป็นเอกลักษณ์ของโรงเรียน 6) ด้านค่านิยมร่วม ควรกำหนดมาตรฐานความดีสากล สร้างแรงบันดาลใจและความร่วมมือในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 7) ด้านโครงสร้าง ควรเพิ่มหน่วยงานรองรับการพัฒนาผู้เรียนด้านทักษะชีวิตและมาตรฐานศีลธรรม และเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษา

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากการวิจัยแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาที่ยั่งยืน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย การวางแผนการพัฒนาที่ยั่งยืนในแนวทางการวางแผนการพัฒนาที่ยั่งยืน ผู้บริหารควรกำหนดทิศทางขององค์กรที่มีความชัดเจน มีการวางแผนเชิงกลยุทธ์ โดยมีผู้บริหารครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมวางแผนและกำหนดทิศทางขององค์กรร่วมกัน เพื่อความเข้าใจร่วมกันเป็นแนวทางในการปฏิบัติ รวมถึงเป็นแผนการพัฒนาสถานศึกษาและบรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้ ให้ครูได้หาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาการสอน ไม่ว่าจะทางออนไลน์หรือออนไลน์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้งในชั้นเรียนและออนไลน์สนับสนุนให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของตัวผู้เรียน

แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาที่ยั่งยืน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้

เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และก้าวทันโลกปัจจุบัน ปรับปรุงสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ควรพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม

เอกสารอ้างอิง

- พิพิธธนวดี สมคะเณย์ และประยुर แสงใส (2561).*การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน*
บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น.
- พิณนิชาร์ โสคำ (2562) *สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของ โรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1.วารสารครุศาสตร์ปริทธิรศน์* ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2562.
- มูลนิธิมันพัฒนา, *เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน*, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :
<http://www.tsdf.or.th/th/semi-narevent/10268> [13 กันยายน 2560].
- วนิดา เสร็จกิจ.(2563). *การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนในบริบทของการพัฒนาประเทศ.สาขา รัฐศาสตร์ โครงการปรัชญาดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*
- ศุภกฤต ดิษฐสุวรรณ.(2565).*การพัฒนากลยุทธ์โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุวรรณภูมิให้เป็นสถานศึกษาชั้นนำสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน*.Journal of Roi Kaensarn Academi.Vol. 8 No 2 February 2023.ศูนย์บริการวิชาการ เศรษฐศาสตร์(ERTC). (2562). *โครงการวิจัย และสนับสนุน เป้าหมายการพัฒนาที่ ยั่งยืน (SDG Move).*
- สัมฤทธิ์ อธิจิตโต.(2561). *รูปแบบการบริหารการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ตำบลห้วยโป่ง อําเภอโคกเสาโรง จังหวัดลพบุรี. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.*
- สุรพี เทศสมบุญ.(2561).*แนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนในการบริหารสถานศึกษาเพื่อฟื้นฟูศีลธรรมตามวิถีพุทธกรณีศึกษาโรงเรียนตะวันชัยวิทยา.วารสารราชพฤกษ์*.ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 (มกราคม - เมษายน 2561) 88-97.

